

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.

Nyiltter sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Előfizetési pénzek és reklamációk,

Feigl Gyula

kiadó címére küldendők.

XXI. évfolyam.

Felelős szerkesztő:
WITTINGER ERNŐ.

15. szám.

Zenei életünk.

Hajdan sokkal szebb és kellemesebb dolog volt községi lakósnak lenni, mint manapság! Ezeket a szavakat mondotta nemrégiben egy szimpatikus, közlékeny természetű öreg úr, befejezéseül a beszélgetésnek, melyet folytattunk egymással. És most, hogy a régi, 1840-ben megalakult községi zene-egyesületnek avult történeti lapjait forgatom, önkéntelenül eszembe jutottak a fenti szavak.

Mert tény az, hogy például a zene-egyesület a 60-as és 70-es években hívatása magaslátán állott; gyönyörű működést fejtett ki s messze vidékre terjedt híre előkelő nivójának. Híres-neves művészek, hazaiak, külföldiek voltak gyakori vendégei a régi zene-egyesületnek, kiknek emlékét most is őrizhetné az egyesület amaz arcképekben, melyeket ezek a művészek ajándékoztak az egyesületnek. Rossini és Reményi arcképét még nemrég is láttam, talán néhány éve, a Concordia-dalegyesület helyiségében.

Reményi Ede arcképe alá a következő emlékezetes sorok voltak írva:

„A művészet komoly — az élet is; — de mind a kettő szép és Istené fenn a dicsőség! A községi zenedének hazafiai tisztelettel és szeretettel — Reményi Ede, Köszeg, 27/9 1863.

A szép multtal dicsekvő egyesület a nyolcvanas évek elején mindegyre hanyatlásnak indult, míg végül teljesen megszűnt. Mintegy 1200 korona zene-egyesületi-alap, melyet a város kezel s némely rekvizitumok, állítólag szintén a város őrzésében,

látható jelei ma az egykor oly virágzó, szép egyesületnek.

Az egyesület megszűnésével azonban nem szűnt meg a zenei kiképzés, a zene művelése is. Sőt kisebb magántársaságok figyelmet érdemlő produkciókat fejtettek ki, természetesen csak szűkebb körben. Tomorülésre, nagyobb terjedelmű és szélesebb körben való erő kifejtésre nem gondolt senki a legutóbbi időkig.

Most egy lelkes kis csapat, alig kilenc tagból álló, lépett akcióba, hogy a régi hírű zenés Köszegnek ismét megalkossa zenei életét; és hogy sikerülni fog nekik az szilárd meggyőződés, mert annyi egyszerűséget, lelkesültséget és buzgóságot, a mennyi ebben a kis seregben van, célja elérésében elhárít maga elől minden akadályt, ha ugyan léteznének komoly akadályok.

A kezdeményező lépéseket már megtették s ma lesz a végleges kialakulása az új egyesületnek, melynek célja ugyanazonos a régi zene-egyesületével.

A gyűlés eredményéről beszámolunk jövő számunkban, most azonban aktuálisnak és érdekesnek tartjuk leközölni a régi zenés egyesületnek 1840-ben tartott alakuló gyűléséről felvett jegyzőkönyvét amaz eredeti nyomán, melyet Kovács Ferenc karmester bocsátott rendelkezésünkre, ki ezt a régi iratot a statutumokkal s több más érdekes irattal együtt a szomszéd asszonya tüzelő-papírosai közül szedte ki.

Íme a jegyzőkönyv eredeti szövege:

Az 1840-ik Évi Tavasz elő 25-én a Köszeghi

Hangász Egyesület részéről Választmány alkotása végett tartott Első Közgyűlésnek

Jegyzőkönyve.

Szilviny Béla Harminczados Felügyelő Úr az Egyesületnek előterjeszti, miképpen két közre bocsátott aláírási Ivek következtében az ide mellékelt Jegyzékben Alfabeticai rendszerűt előszámlált 164 személyek, a'béli akarátjokat, hogy ők egy itten Köszeghen a' Sopronyi 's más Hangász Egyesületek alakjára alapítandó Hangász Egyesülethez mint részvényesek járulni akarnának, kinyilatkoztatták, — Ennekutánna előre bocsátván, hogy jelenleg idején volna hasonló Egyesületek alapszabályait fontolóra 's azokat az itteni Helybeli körülményekhez alkalmaztatván ezen Egyesület alapszabályait kidolgozni, illyes munka azonban a' Közgyűlés idejével 's körülményeivel aligha össze alkalmaztathatnék, Fentisztelet Felügyelő Úr azon Indítványtette, hogy ezen Közgyűlés e' tekintetbe Tanakodási 's Határozási Jogát ön kebeléből kinevezendő Választmányra általruházni méltóztasson. —

Melly Indítvány köz akarattal elfogadtatott.

Indítványának e' szeriut lett elfogadtatása után fentisztelet Felügyelő Úr más Hangász Egyesületek példájára támaszkodva továbbá ezen Választmány tagjai eránt azon Indítványt tette, hogy azok e' következők legyenek:

Eggy Pártfogó,
Eggy Elnök,
Két Titoknok,
Eggy Pénztárnok,
Eggy Levéltárnok és
Tizenkét Választmányi Tagok,

mellyek közül négyen a' Gyámolító gyakorló, négyen a' Gyámolító 's négyen a' gyakorló Egyesületi Tagok közül volnának választandók. —

Melly Indítvány szintén köz helyben hagyást nyerén köz felkiáltással

TARCA.

Az előítéletről.

A „KÖSZEG ÉS VIDÉKE” eredeti tárcája.
Írta: Szinéri György.

Petőfi vakóriásnak nevezte. Valójában az előítélet: fenevad. Pusztit. Olykor gyorsan mint a vihar, majd máskor lassan örül, mint a szű. Mozdulatlan, mint a sziklatömb. Várakat, dinasztiákat, országokat lehet reá építeni. Sőt ezeknél is többet: korszakokat! Az előítélet túléli mindezeket. Utját állja az emberiség haladásának, mereven, engedhetlenül. Olykor jó egy-egy zseni, Galilei, Kepler, avagy egy Jean Jaques, vagy Voltair, aki neki áll és csodás logikájával lyukat ás a tömb testébe és megtöltve azt az eszményi igazság egy-egy adagával, ami a dinamitnál is hatalmasabb és felrobbantja azt. No és a tömb még mindig áll. A felrobbantott részek elsöpörnek egy pár millió existenciát, ugyanannyi nyomort és boldogságot, de maga a tömb sulyban, térben, hatalomban nem változott még sem.

Az osztályi, a faji és felekezeti előítélet az, amely fölött évezredek vonultak el anélkül, hogy tekintetbe vehető változáson ment volna át. A tudomány, mely görcsővel és spektrummal dolgozik, úgy van vele, mint a tengerrel, mint a természet mérhetetlen erőmennyiségével: megalkuvási módokat keres, mert belátja, hogy vele, az egészszel szemben tehetetlen.

Mi az előítélet? . . . Az összemberiség tévedése, mely — mint a tenger vize — magán türi és hordja az igazságot. Igen, felhők a tengerből táplálkoznak, hajók egy bizonyos mélységbe beléje mélyednek. Az ember, a ki prófétái ihlettel hirdeti az igazságot, egykor tévedéseket, hazugságokat szit be; a legtenköltöb lé-

lek mélyén ott lappang belőle egy atom, a milliók tévedésének egy foszlánya, észrevétlenül és kiirthatlanul. Az előítélet tehát ellentéte az igazságnak, a tévedés, amely az igazság ismérvei nélkül az igazság helyét és jogait bitorolja.

Az előítélet minden valószínűség szerint abból az időből eredt, amelyben az emberiség eszmélni kezdett. Aki eszmélni tud, annak kell, hogy osztályozzon is. Eljött az idő, hogy az embereket osztályozni kellett; ezek a jók, ezek a rosszak. Persze ez — ámbátor könnyűnek látszott, — nehéz feladat lehetett kivált akkor, amikor az emberek nagy tömege az állammá való szerveződést szükségessé tette. Mert hát kik a jók? Azok, akiknek egyéni tulajdonságaik embertársaik nagy számára hasznosnak mutatkoztak. Ezek aztán — mint kiváló egyének, képezték a kiváltságosok osztályát. Az állam szervezésnek mintája lett nagyjában az egyén szervezése. A gondolkozók, a szellem arisztokratái — az orvosok és papok — voltak a főek. Aztán jöttek a védelemre hívatottak, a harcosok, a karok s a mell képviselői. A fogyasztók és termelők nagy tömegei, a polgárok, a földművelők, a derék tájra lettek utasítva. Legalól voltak a páriák, a lábak; az életet szennyben, piszokban átgázoló organumai a status testnek.

De vajjon szükségképp kell, hogy a jók gyermekei is szintén jók legyenek?

A rövidlátású empyrium szerint: igen! Ez pedig annyit tesz: hogy az előkelők, a jólétben élők gyermekei jobbak, kötelességtudóbbak, mint az alacsony soruaké, mint a nélkülözésben élőké. Azok az arisztokratikus ivadékok, akik nem igen rontják természetüket a tanulmányokkal, azért vannak a társadalom felszínén, azért van az, hogy az u. n. jőnevek a grófi, vagy bárói rang biztos ajánló levél arra nézve, hogy az illető minden más conduite nélkül vezérként szerepeljen; hogy

ezrek, sőt milliók sorsának legyen intézője; hogy a harc-téren, hogy a szerelemben, a közéletben sok más esetleg derekabb de plebejus eredetű egyénnek föléje kerekedjen. Kiválóképpen Magyarországon látható ez, ahol a fényes nevek varázsától sehogysem vagyunk képesek szabadulni. Fényes nevek rokkant örökösai részére államköltségen valóságos tenyész-tápot tartanak fenn. A kereskedelem szintén nem nélkülözheti őket. Minden milliókban dolgozó vállalat arra törekszik, hogy élén valamely fényes nevű — sokszor kopott — existenzia figuráljon.

A faji tulajdonságok ismétlődése, a typus felismerése mintegy kényszerítette az embereket ezen feltevésnek, mint utszéli igazságnak az elfogadására s ez érthető is. Ismert mennyiségek — ugyanazon nemző erők hatása — egyforma eredményt kell, hogy szüljön. A nemző alanyok ugyanazon biológiai körülmények között bámulatos hosszú időn át képesek ugyanazon typus fenntartására. Mide az élet nem laboratórium, avagy rideg matematikus táblája, ahol a coefficientsek mindig ugyanazon értékben szerepelnek. Az élet: harc, amelyben egyetlen törvény, a „vis major” érvényesül. A biológia — ezen törvények rendszerbe foglalt összessége — mind ezen alap törvényes bizonyossága. Az egyik tényező, az egyén értéke, ugyanis módosul a körülmények szerint, amik a tényezők érvényesülését kedvezően, vagy kedvezőtlenül befolyásolják. — Hogy ezt egy közelfekvő példával igazoljuk: mi lett volna I-ső Napoleon egy harminc éves béke alatt? Avagy nem pusztulni kell-e Lavoisiernek a nagy forradalom guillotin állkapcsai között, amely neki még 14 napi időt se engedett arra, hogy egy vegykísérletét befejezhesse. A tribunal de la revolution a könyörgő tudósnak azt felelte: a forradalomnak nincs szüksége tudós emberekre! . . . S Lavoisier meghalt, mint egy lovászlegény, aki esetleg Guise vagy

